

CENTENARUL COȘERIU

*Elena UNGUREANU,
șefa Secției Studii și cercetări,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

*

La 27 iulie 2021, s-au împlinit 100 de ani de la nașterea marelui lingvist Eugeniu Coșeriu. Anul 2021, care s-a vrut Anul Coșeriu, n-a fost anunțat oficial, din păcate, nici în România, nici în Republica Moldova, fiind acoperit de anul electoral, deși s-a făcut o seamă de demersuri în acest sens. Nici nu mai credem că Magistrul ar fi avut nevoie de un asemenea gest, dar ar fi fost o respectuoasă forma de omagiere. Pe deasupra, a fost și anul devastat de pandemia de Covid-19.

O serie întreagă de manifestări desfășurate au dat totuși tonul necesar Anului Coșeriu. În întreaga lume, Coșeriu a fost comemorat prin circa 30 de evenimente publice de cel mai înalt nivel, organizate în România, Germania, Spania, Franța, Belgia, Elveția, Brazilia, Uruguay. Numai în Germania, unde a profesat Coșeriu în ultimele decenii, în mai multe orașe (Tübingen, Frankfurt, Berlin, Münster), au fost organizate festivități de omagiere a distinsului om de cultură de origine basarabeană.

Primul pe listă este, desigur, Colocviul internațional *Coseriu's Linguistics. Origin and Actuality / Lingvistica coșeriană – origine și actualitate*, cu cca 300 de participanți, găzduit de Universitatea din Zürich în perioada 16-18 iunie. Organizatorii – prof. dr. Johannes Kabatek, șeful Catedrei de lingvistică romanică de la Universitatea din Zürich, împreună cu echipa sa de asistenți și colaboratori (Cristina Bleorțu, Yoselin Pestana, Manuela Crivelli, Dominik Martinez) – au asigurat o bună comunicare atât de la fața locului (Aula Magna a Universității din Zürich), cât și prin intermediul aplicației ZOOM, cu renumiți specialiști, cum ar fi: Jürgen Trabant (Universitatea Humboldt din Berlin), Klaas Willems (Universitatea din Gent), Araceli López Serena (Universitatea din

Afișe pentru lansarea vol.
„Eugeniu Coșeriu: vocația universalității”, la Bălți (27 iunie 2021)
și la Chișinău (27 iulie 2021).

Sevilla). În cadrul mesei rotunde cu genericul *Semantics, pragmatics, text linguistics*, au participat: Miguel Casas Gómez de la Universitatea din Cádiz, Óscar Loureda Lamas de la Universitatea din Heidelberg și Emma Tămăianu-Morita de la Universitatea din Osaka, Japonia. La lucrările pe secțiuni au prezentat comunicări universitari și cercetători, doctoranzi și masteranzi din Germania, SUA, Mexic, Japonia, Slovenia, Croația, Brazilia, Franța, Uruguay, Chile, Spania, Italia, România și Elveția [3; 4, p. 10].

Având în vedere complexitatea și diversitatea acțiunilor prilejuite de Centenar, a fost creată o hartă care să reprezinte toate evenimentele, publicațiile și conferințele organizate/publicate cu ocazia centenarului Coșeriu¹.

În cadrul congresului, au fost lansate volumele: Eugenio Coseriu, Wolf Dietrich, *Geschichte der romanischen Sprachwissenschaft, Band 2: Von Nebrija (1492) bis Celso Cittadini (1601): Die Epoche des Humanismus*. Tübingen: Narr, 2020; *Eugeniu Coșeriu: vocația*

¹ <https://coseriu100.info/map-coseriu100/>

universalității (editor: Gheorghe Popa), Chișinău: Știința, 2021; *Eugenio Coseriu. Past, Present and Future* (editori: Klaas Willems, Cristinel Munteanu), Berlin: De Gruyter, 2021; *Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea. Corespondența Marius Sala – Eugeniu Coșeriu*, ediție îngrijită de Johannes Kabatek și Cristina Bleorțu, București: Editura Academiei Române, 2021; Irina-Marinela Deftu, Johannes Kabatek, *Eugenio Coseriu – Beyond Structuralism*, Berlin: De Gruyter, 2021 ș.a.

Foarte reușită s-a dovedit a fi inițiativa prof. Johannes Kabatek de a intervieva lingviști coșerieni din mai multe țări și de a pune la dispoziția tuturor – pe pagina web a Congresului *Coseriu100* – peste 100 de interviuri video și sesiuni despre Coșeriu (până la ora scrierii prezentului material) cu cercetători consacrați, în mai multe limbi (proiectul este realizat de Cristina Bleorțu, SWITCHtube channel „Coseriu100”) [2, pp. 127-129]. Printre ei se numără specialiști notorii precum Adolfo Elizaincin, Jürgen Trabant, Rudolf Windisch, Vincenzo Orioles, Wolf Dietrich, Mircea Borcilă, Nicolae Saramandu, Dorel Fînaru etc.

La scurt timp, pe 25 iunie 2021, nepoata distinsului lingvist, Eugenia Bojoga, președinta Asociației cultural-științifice „Eugeniu Coșeriu”, profesoară la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, ține o conferință on-line în cadrul proiectului „Diaspora filologică”, lansat de Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”, cu titlul „Eugeniu Coșeriu, (re)citat astăzi”¹.

Chiar de Ziua Centenarului, pe 27 iulie 2021, s-au produs simultan mai multe evenimente. Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Filologie Română „A. Philippide” din Iași, a organizat o frumoasă sesiune comemorativă on-line „Eugeniu Coșeriu – 100 de ani de la naștere”, la care au prezentat ample comunicări distinșii profesori Viorel Barbu, Stelian Dumistrăcel, Mircea Borcilă de la Cluj, Nicolae Saramandu de la București, Eugen Munteanu, Lucia Cifor, Cristinel Munteanu, Mihaela-Cătălina Tărcăoan ș.a. (eveniment moderat de prof. Eugen Munteanu).

În aceeași zi toridă de vară, Editura „Știința” și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” au lansat volumul *Eugeniu Coșeriu: vocația universalității* (Editura „Știința”, 2021, 448 p.; Colecția

¹ Înregistrarea video a conferinței se găsește pe YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=7lhnTHHpINU>; <https://www.youtube.com/watch?v=aRasUvcR7ZA>.

Prof. Gheorghe Popa prezentând volumul „Eugeniu Coșeriu: vocația universalității” (Chișinău: Știința, 2021).

„Personalități notorii”, vol. 12), care fusese lansat inițial la USB. Protagonisti ai evenimentului au fost: acad. Mihai Cimpoi; Maria Șleahtițchi, director MNL „Mihail Kogălniceanu”;

Galaction Verebceanu, IFR „B.P. Hasdeu”; Gheorghe Popa, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți; alcătuitorul ediției, moderator: Mircea V. Ciobanu, redactor-șef al Editurii „Știința”. Volumul constituie o selecție de materiale semnate de mai mult de 50 de autori din România, Republica Moldova, Germania, Italia, Spania etc. Prof. Gheorghe Popa semnează selecția, studiul introductiv și tabelul cronologic.

* * *

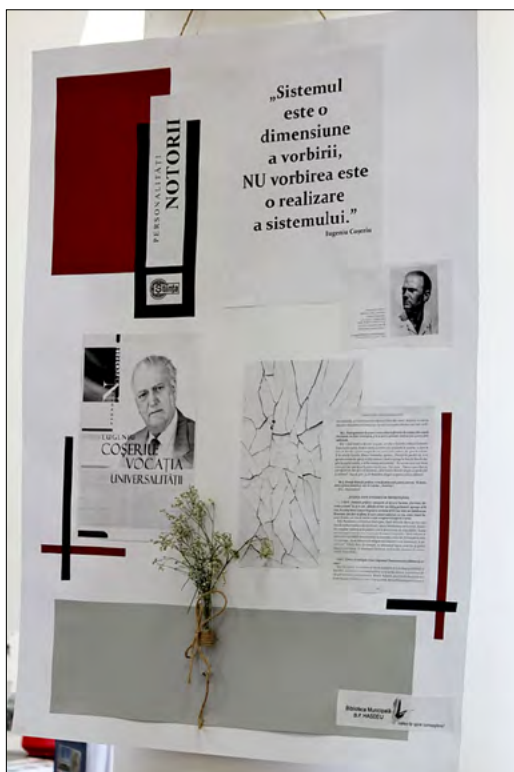
Comemorarea a 100 de ani de la nașterea lui E. Coșeriu a fost organizată printr-o reuniune on-line și la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj. Împreună cu Asociația Cultural-științifică „Eugeniu Coșeriu”, reuniunea i-a avut ca invitați pe unii dintre cei mai importanți discipoli ai lui Coșeriu care i-au audiat cursurile sau au făcut doctoratul sub îndrumarea sa: Johannes Kabatek (Elveția), Manuel Casado Velarde (Spania), Ana Agud (Spania), Vincenzo Orioles (Italia), Oscar Loureda Lamas (Germania), Magdalena Viramonte (Argentina), Adolfo Elizaincín (Uruguay), Alfredo Matus (Chile), Clemilton Pinheiro (Brazilia), Floarea Virban (Italia), Ileana Oancea (Universitatea de Vest din Timișoara), Ludmila Zbanț (USM), Maria Șleahtițchi (Universitatea din Bălți), Sanda-Maria Ardeleanu (Universitatea din Suceava).

Un eveniment cu prezența unor reprezentanți de onoare ai Institutului Cervantes și ai Ambasadei din Uruguay s-a desfășurat și la București, în grădina Muzeului Național al Literaturii Române – „Omul și limbajul. Centenar Eugen Coșeriu”. În aceeași zi, mai multe biblioteci din țară au organizat expoziții de carte (Biblioteca Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, Biblioteca Universității „Alec Russo” din Bălți, expoziția organizată de

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” *Centenar Coșeriu: Citate fără ramă* etc.).

Spre toamnă, la Chișinău, în data de 24-25 septembrie 2021, la Universitatea de Stat din Moldova, a avut loc un eveniment științific de amploare: *Colocviul internațional de științe ale limbajului „Eugeniu Coșeriu”* (CISL), ediția a XVI-a, cu genericul: *Limbă, creativitate, cultură – structuri de rezistență ale ființei umane*. Pe lista organizatorilor au figurat: Universitatea de Stat din Moldova; Universitatea Națională „Yurii Fedkovič”, Cernăuți, Ucraina; Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România; Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”, Chișinău, Republica Moldova. La această ediție s-au întrunit profesori și cercetători de la universitățile și centrele de studii din Germania, Franța, Italia, Ucraina, România, Republica Moldova. Organizatorii colocviului au propus ateliere cu tematică de cercetare coșeriană, precum și o masă rotundă organizată la Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” cu titlul *Eugeniu Coșeriu și Basarabia*. Ulterior, MNLMK a organizat o expoziție „Eugeniu Coșeriu în arta plastică”.

Școala de vară, ediția a V-a, cu genericul „Actualitatea concepției lui Eugeniu Coșeriu”, și-a ținut ședințele on-line în perioada 30 august – 4 septembrie 2021. O lună mai târziu, în 7-8 octombrie 2021, Institutul de Filologie Română „B.P. Hasdeu” al MEC a organizat Conferința științifică internațională *Filologia Modernă: Realizări și perspective în context european*, ediția a XV-a: „Eugeniu Coșeriu: 100 de ani de la naștere: Limbajul ca sumă de valori”. Între materialele

Poster de la expoziția „Centenar Coșeriu: Citate fără ramă” (Biblioteca Municipală, 27 iulie 2021).

publicate ale conferinței se distinge articolul semnat de Eugenia Bojoga, dedicat lui Johannes Kabatek, unul dintre cei mai dotați discipoli coșerieni, autor a câtorva volume de referință [5, pp. 16-28]. Spre sfârșitul anului 2021, s-a mai desfășurat un șir de evenimente științifice dedicate centenarului Coșeriu în întreaga lume.

Întreaga operă coșeriană ne este lăsată ca testament. Johannes Kabatek consideră că volumul de conversații cu Eugeniu Coșeriu *A spune lucrurile așa cum sunt* este „și un fel de testament științific și personal, o carte în care Coșeriu ne explică care a fost, după propria-i părere, misiunea sa în această lume” [8, p. IX]. Acest volum de referință cuprinde cea mai completă bibliografie coșeriană în română: Catalogul scrierilor lui Eugeniu Coșeriu (pp. 225-259). Ca o continuare, volumul lui J. Kabatek

Eugeniu Coșeriu. Pagini de exegeză și reconstrucție biografică (2020) [9] evocă „o memorie de invidiat, o gândire logică exemplară și o putere (de muncă) care ne servește ca model și, deși suntem departe de a o putea atinge, ne stimulează și ne învață ceea ce poate mintea umană să realizeze” (p. XIII).

În sens mai îngust, să-i zicem basarabean, Alexandru Bantoș a ales să numească drept testament un fragment din discursul rostit de Eugeniu Coșeriu la ședința festivă prilejuită de împlinirea unui deceniu de apariție a revistei *Limba Română*, în Sala Mare a Academiei de Științe a Moldovei, la 21 mai 2001: „Era nevoie de un organ care să recucerească tradiția și în ceea ce privește persoanele, oamenii care au creat această tradiție aici în Basarabia

și dincolo de Prut, care să-i recucerească și să-i readucă «acasă» și pe unii fii îndepărtați, dar nu risipitori, ca, de exemplu, cel care se afla la Tübingen. (...) Să nu lăsăm deci să piară această revistă, să nu lăsăm să scadă și să decadă această tribună” [6, p. 163]. Revista apare în continuare, cu regularitate.

Mai mult ca niciodată, „lucrările lui Eugeniu Coșeriu, în special cele ce abordează, cu profunzime, competență și dexteritate

---

„Recuperarea, prin editarea și studierea operei ilustrului basarabean, recunoașterea și conștientizarea la scara întregii societăți, indiferent de apartenența politică, etnică etc. a valorii și oportunității concepției coșeriene pentru asanarea climatului lingvistic, și de ce nu? – social și politic din Republica Moldova – va fi nu doar un semn de omagiu adus marelui nostru contemporan, dar, poate, înainte de toate, o dovadă că, în sfârșit, suntem liberi și gândim liber, fără prejudecăți, la destinul nostru dramatic, spectaculos, cu prăbușiri inimaginabile, dar totuși, peste vremi și vremuri, biruitor.”

---

profesională, identitatea limbii și a poporului nostru, **trebuie să fie așezate la temelia politicii lingvistice și naționale din Republica Moldova** (subl. n. – Cine ar fi capabil s-o facă?). Recuperarea, prin editarea și studierea operei ilustrului basarabean, recunoașterea și conștientizarea la scara întregii societăți, indiferent de apartenența politică, etnică etc. a valorii și oportunității concepției coșeriene pentru asanarea climatului lingvistic, și de ce nu? – social și politic din Republica Moldova – va fi nu doar un semn de omagiu adus marelui nostru contemporan, dar, poate, înainte de toate, o dovadă că, în sfârșit, suntem liberi și gândim liber, fără prejudecăți, la destinul nostru dramatic, spectaculos, cu prăbușiri inimaginabile, dar totuși, peste vremi și vremuri, biruitor” [1, p. 14].

Nu în ultimul rând, pentru a elabora prezentul portret bibliografic al marelui Coșeriu, am deschis revista *Limba Română* de nenumărate ori. Pe paginile acestei prețioase reviste publică majoritatea reprezentanților școlilor românești coșeriene. Marele om de știință cu care azi ne mândrim a fost nu numai al nostru, la fel ca și întreaga-i operă. Conștient de misiunea sa – de a duce știința cât mai departe și cât mai coerent, zicea: „E foarte important tot ce e al nostru, însă ceea ce este și al altora este încă mai important, pentru că este încă mai al nostru”. Încă mai al nostru, Coșeriu a construit un edificiu cu adevărat copleșitor.

Anul centenar s-a încheiat. Omagierea lui Coșeriu continuă.

În 2022, se vor împlini 20 de ani de la trecerea sa în nemurire. „Putem fi mulțumiți de marele edificiu teoretic, de viziunea clară asupra lucrurilor pe care ne-a oferit-o Eugeniu Coșeriu. Noi, discipolii săi, avem obligația morală de a-i continua opera, conservând memoria sa și aplicând puterea sa de muncă, așa cum el ne-a învățat” [7, p. 12].

Referințe bibliografice

1. BANTOȘ, Alexandru. Un lingvist care vine din viitor (I). Eugeniu Coșeriu și realitățile lingvistice din Republica Moldova. In: *Limba Română*. 2007, nr. 4-6, pp. 7-15. ISSN 1235-9111.
2. BLEORȚU, Cristina. Proiectul CoșeriuTube de la Universitatea din Zürich. Interviu despre Eugeniu Coșeriu cu ocazia centenarului. In: *Limba Română*: Ed. spec. Eugeniu Coșeriu – 100. 2021, nr. 4, pp. 127-129. ISSN 1235-9111.
3. BOJOGA, Eugenia. Centenarul Eugeniu Coșeriu. In: *Observator cultural* [online]. 13 august 2021 [citat 15.05.2022]. Disponibil: <https://www.observatorcultural.ro/articol/centenarul-eugeniu-coseriu/>

4. BOJOGA, Eugenia. Eugeniu Coșeriu, omagiat la Universitatea din Zürich. In: *Contrafort*. 2021, nr. 2, p. 10. ISSN 1223-1576.
5. BOJOGA, Eugenia. Învățătura lui E. Coșeriu ca profesie de credință. In: *Filologia modernă: realizări și perspective în context european*. Eugeniu Coșeriu: 100 de ani de la naștere. Limbajul ca sumă de valori. Chișinău, Republica Moldova, 7-8 octombrie 2021. Chișinău: Pro Libra, 2021, pp. 16-28. ISBN 978-9975-3274-4-2.
6. COȘERIU, Eugeniu. Limba română – o dimensiune spirituală indispensabilă la est de Prut. In: *Limba Română*. 2002, nr. 10, p. 163. ISSN 1235-9111.
7. Eugenia BOJOGA în dialog cu Johannes KABATEK: *Moștenirea lui Eugeniu Coșeriu*. In: *Contrafort*. 2005, nr. 11-12. ISSN 1223-1576; [online] [citată 15.05.2022]. Disponibil <http://www.contrafort.md/old/2005/133-134/928.html>.
8. KABATEK, Johannes, MURGUÎA, Adolfo. „A spune lucrurile așa cum sunt”. *Conversații cu Eugeniu Coșeriu*. Iași: Casa Editorială Demiurg, 2017. ISBN 973-152-353-8.
9. KABATEK, Johannes. *Eugeniu Coșeriu. Pagini de exegeză și de reconstrucție biografică*. Trad. Alina-Viorela PRELIPCEAN, Dorel FÎNARU, Cristinel MUNTEANU. Iași: Institutul European, 2020. ISBN 978-606-24-0280-8.